

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА МЕТОДИКИ ПРОВЕДЕННЯ РЕВІЗІЙ У БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВАХ

Анотація. Визначено сутність комплексної ревізії. Досліджено різні аспекти організації комплексних ревізій на підприємствах. Запропоновано рекомендації щодо вдосконалення організації проведення комплексних ревізій із залученням кваліфікованих фахівців інших галузевих підрозділів.

Аннотация. Определена сущность комплексной ревизии. Исследованы различные аспекты организации комплексных ревизий на предприятиях. Предложены рекомендации по усовершенствованию организации проведения комплексных ревизий с привлечением квалифицированных специалистов других отраслевых подразделений.

Annotation. The article defines the essence of a comprehensive audit, examines various aspects of the organization of complex audits at enterprises. The article gives recommendations for the organization of complex audits with the involvement of other industrial units.

Ключові слова: ревізія, контроль, Рахункова палата, внутрішній контроль, середовище контролю, обстеження, організація проведення, ефективність.

Сьогодні значно знижується роль ревізії, суттєво послабились функції державного контролю за збереженням державної власності. Тому спостерігається зловживання у фінансово-економічній сфері, а це – умисне приховування прибутків від оподаткування, нецільове, неефективне та незаконне використання бюджетних коштів керівниками різних рівнів, розкрадання державного й комунального майна. Ревізія – це найбільш ефективний і достовірний метод контролю. За наявності на об'єкті перевірки всіх необхідних документів ревізія може дати вичерпну відповідь про використання на ньому коштів протягом певного періоду. Саме тому, коли розслідуються злочини, призначається ревізія всієї фінансово-економічної діяльності або окремих її аспектів. В умовах нестабільного стану в економіці та дефіциту бюджетних коштів, актуальним є контроль за їх використанням в установах і організаціях, які фінансуються з державного бюджету. Останніми роками все активніше здійснюються дослідження можливостей удосконалення вітчизняної системи шляхом використання міжнародного досвіду.

Питанням організації та методики проведення ревізій у бюджетних установах присвячені праці як вітчизняних, так і зарубіжних вчених, серед яких необхідно виділити І. Білобжецького [1], М. Білухи [1], Ф. Бутинець [1], Б. Валуєва [1], П. Ворончука [2], А. Герасимович [2] та інших. Проте названі вчені розглядають проблеми контролю, ревізії та аудиту, які стосуються суб'єктів господарювання в цілому, а не конкретно бюджетних установ. Саме цьому і присвячене дане дослідження.

Метою написання даної є розробка рекомендацій щодо організації проведення ревізії у бюджетних установах.

Існують різні тлумачення поняття "комплексна ревізія", її ефективності та дієвості. Так, Бутинець Ф. Ф. вважає, що в основу комплексної ревізії доцільно покласти колективну участь при її проведенні представників різних відомств і фахівців різного профілю. Але сама лише участь фахівців необґрунтовано знижує ефективність комплексних ревізій з тієї причини, що вони, лише беручи участь у ній, не володіють специфічними прийомами перевірки законності, доцільності та вірогідності вчинення операцій. Насправді фахівці різного профілю, що залучаються до участі в комплексних ревізіях, самостійно їх не проводять. У чому ж полягає поняття комплексної ревізії та яка її перевага? У більшості літературних джерел визначення поняття "комплексна ревізія" не подається, її зміст не розкривається [1].

На думку автора, комплексна ревізія становить єдину систему технологічного, економічного й фінансового наступного контролю, спрямованого на комплексне вивчення ревізорами та іншими фахівцями фінансового стану підприємства і раціональності використання його майна. Комплексна ревізія на підприємствах провадиться за участю не лише ревізорів, а й інших фахівців (економістів, технологів, бухгалтерів, фінансистів та ін.). Такий великий склад суб'єктів комплексної ревізії дає змогу забезпечити кваліфіковану перевірку всіх сторін господарської діяльності підприємства, його підрозділів і госпрозрахункових відділів, що, у свою чергу, підвищує якість та дієвість ревізії.

Перевага комплексної ревізії полягає і в тому, що в процесі її не тільки перевіряється облікова інформація (документи та облікові реєстри), а й вивчається фінансова діяльність підприємств. Окрім того, ефективність таких ревізій визначається тим, що вони показують, як великі розкрадання відбуваються не лише за допомогою фальсифікації обліково-бухгалтерських даних, а й у результаті використання недоліків у плануванні, нормуванні, технології виробництва, складських і збутових процесів. Участь фахівців у комплексних ревізіях забезпечує глибоку перевірку збереження цінностей безпосередньо на підприємствах. Фахівці, беручи участь у комплексній ревізії, покликані здійснювати всебічну перевірку діяльності підприємства шляхом обстеження умов роботи його підрозділів, аналізу звітних даних про результати господарської діяльності, вивчення стану роботи шляхом особистого спостереження за роботою посадових і матеріально відповідальних осіб [3].

Таким чином, комплексні ревізії мають сприяти усуненню недоліків на підприємствах, недопущенню їх у майбутньому. Головне у комплексній ревізії не вишукування недоліків, а неупереджена оцінка діяльності

підвищення якості фінансово-господарської діяльності. Так, більшість керівників підприємств сфери матеріального виробництва під час останніх опитувань стверджує, що ревізорський апарат у процесі комплексних ревізій надав їм неоціненну допомогу в плануванні фінансово-господарської діяльності, збереженні майна, привернувши увагу до тих чи інших питань [2]. Здобувши незалежність від керівників підприємств, ревізорська служба у своїй роботі дістала змогу об'єктивно відображати виявлені при комплексній ревізії недоліки в господарській діяльності підвідомчих підприємств. Середньорічні нестачі і розкрадання, виявлені при комплексних ревізіях, як показує практика, завжди значно вищі від сум, які виявлялися під час некомплексних ревізій, що здійснювалися в умовах децентралізації контрольно-ревізійної служби.

На думку автора, при підвищенні ефективності комплексної ревізії слід попередньо вивчати не лише фінансову звітність, що надходить від підвідомчих підприємств, а й дані аналізу цієї звітності, ознайомитися зі службовим листуванням, вказівками й розпорядженнями комітетів (міністерств, відомств), поспілкуватися з тими працівниками, що виїжджали у відрядження на цей же об'єкт ревізії, ознайомитися з матеріалами попередніх ревізій і прийнятими за їх результатами рішеннями.

Для підвищення ролі й значення комплексних ревізій слід не лише виявляти недоліки, порушення, а й вчасно запобігати їм та виправляти їх. Для цього до комплексних ревізій мають залучатися висококваліфіковані фахівці, які здатні посилити контроль за достовірністю показників фінансової звітності і вжити заходів щодо усунення фактів приписок та викривлення звітності, а тому важливо систематично здійснювати методичне навчання ревізорів.

Наук. керівн. Коршунов Є. А.

Література: 1. Контроль і ревізія : підручник / [за ред. проф. Ф. Ф. Бутинця]. – 3-тє вид., доп. і переробл. – Житомир : Рута, 2006. – 544 с. 2. Вітвицька Н. С. Контроль і ревізія : навч. посібн. / Н. С. Вітвицька, О. Е. Кузьмінська. – К. : КНЕУ, 2009. – 166 с. 3. Дікань Л. В. Контроль і ревізія : навч. посібн. / Л. В. Дікань. – К. : Центр навчальної літератури, 2008. – 245 с. 4. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.2009 р. № 996-ХІУ // Баланс. – 2009. – № 73. – С. 5–9. 5. Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні : Закон України від 26.01.1993 р. № 240-ХІІ // Відомості Верховної Ради України – 1993. – № 13. – Ст. 111. 6. Каленський М. М. Довідник працівника державної контрольно-ревізійної служби : довідник / М. М. Каленський, І. Б. Стефанюк. – К. : ДІЯ, 2010. – Т. 1. – 431 с. 7. Усач Б. Ф. Контроль і ревізія : підручник / Б. Ф. Усач. – 4-тє вид. – К. : Знання-Прес, 2007. – 253 с.